

УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мірошник Ірина Василівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри мов і методики їх викладання,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

Задорожнюк Наталія Сергіївна,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
м. Чернігів, Україна

Творчому розвитку дитини завжди приділялася велика увага у педагогічній теорії й практиці. У сучасному суспільстві, з урахуванням його значних соціально-економічних змін, здатність людини до творчого мислення набуває особливого значення.

У Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті визначено, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку та творчої самореалізації кожної особистості. Творча діяльність дозволяє повністю розкрити природні здібності, знайти своє місце в житті, гнучко реагувати на зміни обставин, ставити значущі цілі й досягати їх [4]. Тому в сучасному закладі дошкільної освіти навчання має забезпечувати оптимальні умови для розвитку творчої особистості та її творчих здібностей.

Забезпечення ефективної творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку є важливим завданням для батьків та педагогів. Креативність та уяву у дітей можна розвивати, надаючи їм сприятливі умови та використовуючи різноманітні творчі завдання [9].

Розглянемо головні умови забезпечення ефективної творчої діяльності дітей старшого дошкільного віку.

По-перше, необхідно *створити середовище*, яке сприяє розвитку творчості та уяви. Важливо забезпечити наявність різноманітних матеріалів, іграшок, книг, музичних інструментів та інших засобів самовираження, щоб діти могли експериментувати. Це можуть бути різнокольорові олівці, фарби, пензлі, кольоровий папір, клей, фотографії, глина, конструктори, пазли, книги з малюнками, музичні інструменти тощо.

По-друге, необхідно належним чином *організувати простір*: розташовувати матеріали необхідно у доступному для дітей місці; використовувати полицки, шухлядки або столи з відповідними відділеннями, щоб діти могли самостійно знаходити потрібні їм матеріали; змінювати організацію простору відповідно до теми або завдання, які діти розглядають (наприклад, можна створити куточок

мистецтва, куточок для сюжетно-рольових ігор або куточок наукових досліджень, що стимулюватиме розвиток у дітей уяви та творчості [3].

У свою чергу, *інспірація* як навіювання, спонука ззовні, підбурювання вносить свої корективи на формування творчої активності. Для активізації інспіраційних ресурсів доцільно розміщувати в приміщенні картини, постери, фотографії або ілюстрації, які можуть надихати дітей на творчу діяльність. Також забезпечити доступ до книг з різними історіями, казками та книгами з малюнками, які можуть розширити уяву дітей та надихнути їх на нові ідеї.

Заохочення передбачає позитивну оцінку поведінки й діяльності дитини. Психологічна мета заохочення – викликати позитивні переживання, відчуття задоволення, радості, впевненості у своїх силах, готовності до подальшої діяльності, бажання удосконалювати свої досягнення. Особливо важливе заохочення для боязких, сором'язливих, несміливих дітей. Для самовираження дітей, висловлення своїх думок та ідей, заохочення є невід'ємною складовою.

З метою заохочення дітей виражати свої думки та ідеї, а також створення доброзичливої та підтримуючої атмосфери доцільно буде врахувати такі прийоми як активне слухання, некритичне ставлення, взаємодія та співпраця, вільний вибір тощо [3].

Техніка «активне слухання» – це приділення уваги дітям, коли вони розповідають про свої ідеї, прояв інтересу і показ, що дорослий цінує їхні думки. Тому треба підтримувати розповідь дитини, ставити запитання та висловлювати щире зацікавлення її ідеями.

Уникати критики або негативного відгуку щодо ідей дітей – завжди правильне рішення. Необхідно дозволити дошкільникам вільно висловлювати свої думки без страху перед осудом чи неправильними відповідями, завжди знаходити позитивні аспекти у їхніх ідеях та демонструвати впевненість у їхньому потенціалі. Також необхідно розширювати можливості дітей дошкільного віку для самовираження, а саме: забезпечення різноманітних шляхів для прояву своєї творчості, при цьому не слід забувати, що провідна діяльність дітей дошкільного віку – це гра.

Взаємодія та співпраця між дітьми теж сприяє спільному творчому процесу. Необхідно заохочувати дошкільників обмінюватись ідеями, допомагати один одному та спільно створювати, адже це сприятиме розвитку їхніх комунікативних навичок та вмінь працювати в команді [2].

Надання дітям *можливості обирати* творчі завдання, що їх можуть зацікавити, має велике значення для розвитку їхніх творчих здібностей. Наведемо кілька способів забезпечення цієї можливості:

– *відкрите обговорення*: вихователь проводить обговорення з дітьми про їхні інтереси та уподобання; спостерігає за їхньою реакцією на різні види творчої діяльності та реагує на їхні побажання; запитує, які теми, матеріали або підходи їм більше до вподоби;

– *індивідуальний підхід*: вихователь враховує індивідуальні потреби та уподобання кожної дитини, адже деякі діти можуть бути зацікавлені в

малюванні, інші – в музиці або рольових іграх; надає кожній дитині можливість обрати той вид творчої діяльності, який їй найбільше до вподоби;

– *розширений вибір*: вихователь надає можливість дітям впливати на творче завдання шляхом внесення змін або розширення його параметрів. Наприклад, надає можливість обрати тему малюнка або використати додаткові матеріали для конструювання [6].

Важливо підтримувати та заохочувати дітей у їхній творчій діяльності, звертати увагу на їхні досягнення та зусилля, надавати конструктивну похвалу та підтримку, висловлювати захоплення їхніми ідеями, підкреслювати значущість їхніх зусиль і вміння працювати над завданнями, а не тільки фокусуватися на результаті. Якщо дитина висловлює якісь унікальні ідеї, необхідно обов'язково виділяти їх, поширювати ці досягнення серед інших дітей та вихователів, щоб зробити дітей впевненими у собі та викликати у них почуття гордості, адже креативність та вміння виражати свою думку – це важливий етап для розвитку творчих здібностей. Проте, окрім визнання креативності, слід залучати саме конструктивну та обґрунтовану похвалу, коментуючи позитивні аспекти творчих робіт дітей, тобто уточнювати та роз'яснювати, що саме вийшло особливо вдало [6].

Підсумовуючи вищесказане, слід відзначити, що забезпечення доступу до різноманітних матеріалів, іграшок, книг, музичних інструментів та інших засобів самовираження сприяє розвитку творчості та уяви. Не можна обмежувати дітей у виборі теми, матеріалів або підходу до творчих завдань. Доцільно буде дати їм вільну можливість виражати себе та обирати спосіб, який найбільше відповідає їхнім потребам та уподобанням. При цьому важливо підтримувати дітей у їхній творчій діяльності, звертати увагу на їхні досягнення та зусилля, надавати конструктивну похвалу та підтримку, висловлювати захоплення їхніми творчими ідеями.

Список літератури:

1. Барташнікова, І.А. (2007). *Розвиток уяви та творчих здібностей у дітей: навч. посіб.* Т.: Навчальна книга-Богдан.
2. Васильєва, Л.І. (2016). *Розвиток творчих здібностей дошкільників в умовах інноваційної освіти: теорія, методика, практика [монографія]*. Київ: Атіка.
3. Гурко, Л.М. (2014). *Теорія і методика розвитку творчих здібностей дошкільників: навч. посіб.* К.: Академвидав.
4. *Національна доктрина розвитку освіти: Затверджена Указом Президента України від 25.06.2013 № 344/2013.* Відновлено з: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
5. *Основні підходи до проблеми творчих здібностей.* Відновлено з: <http://www.pedagohikam.net/nervs-894-1.html>
6. Петровська, О.В. (2012). *Психологія творчості: навчальний посібник.* К.: ВЦ «Академія».

7. Сіваченко, О.П. (2015). *Теорія і практика розвитку обдарованості: навчальний посібник*. К.: Академвидав.

8. *Творчі здібності. Креативність. Обдарованість*. Відновлено з: <https://lektsii.org/14-53151.html>

9. Яременко, Л.А. (2012). Творчі здібності: процес формування, чинники впливу на їх розвиток. *Наукові записки Малої академії наук України*. Серія: Педагогічні науки. Вип. 1. 209-215.